

4. ДОХОДИ ТА УМОВИ ЖИТТЯ

4. ДОХОДИ ТА УМОВИ ЖИТТЯ	73
4.1 Доходи та витрати населення.....	75
4.2 Середній розмір місячної пенсії.....	76
4.3 Диференціація життєвого рівня населення.....	76
4.4 Розподіл домогосподарств за кількістю їх членів і наявністю дітей.....	77
4.5 Розподіл населення за рівнем середньодушових еквівалентних грошових доходів.....	79
4.6 Розподіл домогосподарств за рівнем середньодушових еквівалентних грошових доходів.....	80
4.7 Розподіл домогосподарств за рівнем середньодушових еквівалентних грошових доходів залежно від кількості дітей у їх складі у 2015 році.....	81
4.8 Структура грошових витрат домогосподарств.....	82
4.9 Структура грошових витрат домогосподарств з дітьми залежно від кількості дітей у їх складі.....	83
4.10 Структура грошових витрат домогосподарств з різними середньодушовими еквівалентними грошовими доходами у 2015 році.....	84
4.11 Розподіл населення за рівнем середньодушових еквівалентних загальних доходів.....	85
4.12 Розподіл домогосподарств за рівнем середньодушових еквівалентних загальних доходів.....	86
4.13 Розподіл домогосподарств з дітьми за рівнем середньодушових еквівалентних загальних доходів залежно від кількості дітей у їх складі у 2015 році.....	87
4.14 Структура сукупних витрат домогосподарств.....	88
4.15 Структура сукупних витрат домогосподарств із дітьми залежно від кількості дітей у їх складі.....	89
4.16 Структура сукупних витрат домогосподарств з різними середньодушовими еквівалентними загальними доходами у 2015 році.....	90
4.17 Структура витрат домогосподарств за основними статтями споживчих витрат у 2015 році.....	91
4.18 Структура грошових доходів домогосподарств.....	92
4.19 Структура грошових доходів домогосподарств з дітьми залежно від кількості дітей у їх складі.....	93
4.20 Структура грошових доходів домогосподарств з різними середньодушовими еквівалентними грошовими доходами у 2015 році.....	94
4.21 Структура сукупних ресурсів домогосподарств.....	95
4.22 Структура сукупних ресурсів домогосподарств з дітьми залежно від кількості дітей у їх складі.....	97
4.23 Структура сукупних ресурсів домогосподарств із різними середньодушовими еквівалентними загальними доходами у 2015 році.....	99
4.24 Споживання продуктів харчування в домогосподарствах.....	101

4.25 Споживання продуктів харчування в домогосподарствах з дітьми залежно від кількості дітей у їх складі.....	102
4.26 Частка спожитих продуктів харчування, вироблених в особистих підсобних господарствах.....	103
4.27 Частка спожитих продуктів харчування, вироблених в особистих підсобних господарствах, у домогосподарствах з дітьми залежно від кількості дітей у їх складі.....	104
4.28 Споживання продуктів харчування в домогосподарствах залежно від розміру середньодушових еквівалентних загальних доходів у 2015 році.....	105
4.29 Споживання продуктів харчування в домогосподарствах за децильними (10%-ми) групами за рівнем середньодушових еквівалентних загальних доходів.....	106
4.30 Енергетична цінність і вміст поживних речовин у спожитих в домогосподарствах продуктах харчування.....	110
4.31 Енергетична цінність і вміст поживних речовин у спожитих продуктах харчування в домогосподарствах з дітьми залежно від кількості дітей у їх складі.....	111
4.32 Енергетична цінність і вміст поживних речовин у спожитих продуктах харчування в домогосподарствах із різними середньодушовими еквівалентними загальними доходами у 2015 році.....	112
4.33 Наявність у домогосподарствах окремих товарів тривалого користування...	113
4.34 Розподіл домогосподарств за доступом до послуг Інтернету.....	113

Доходи населення включають обсяг нарахованих в грошовій та натуральній формі: заробітної плати (включаючи одержану населенням з-за кордону), прибутку та змішаного доходу, одержаних доходів від власності, соціальних допомог та інших поточних трансфертів.

Наявний дохід – це максимальний обсяг грошових доходів, які призначені для використання домашніми господарствами на придбання споживчих товарів та оплату послуг. Вони включають оплату праці, прибуток, змішаний дохід, сальдо доходів від власності, соціальні допомоги, інші одержані поточні трансферти в грошовій формі за виключенням сплачених, зокрема поточних податків на доходи та майно.

Витрати та заощадження населення включають: витрати на придбання товарів та послуг; сплачені доходи від власності, поточні податки на доходи, майно та інші поточні трансферти; нагромадження основного капіталу та матеріальних оборотних коштів, а також приріст фінансових активів у вигляді заощаджень у вкладках, в іноземній валюті тощо.

Основним джерелом інформації про життєвий рівень населення в цілому та окремих верств, його характеристики за структурою доходів та витрат, а також даних щодо споживання товарів та послуг залежно від рівня матеріальної забезпеченості, чисельного складу домогосподарств і за іншими соціально-економічними аспектами є **вибіркове обстеження умов життя домогосподарств**.

Обстеження запроваджено з 1999 року, здійснюється на постійній основі, базується на міжнародних стандартах і відповідає сучасній соціально-демографічній ситуації в Україні.

Домогосподарство – сукупність осіб, які спільно проживають в одному житловому приміщенні або його частині, забезпечують себе всім необхідним для життя, ведуть спільне господарство, повністю або частково об'єднують та витрачають кошти. Ці особи можуть перебувати в родинних стосунках або стосунках свояцтва, не перебувати у будь-яких з цих стосунків або бути і в тих, і в інших стосунках. Домогосподарство може складатися з однієї особи (стаття 1 Закону України “Про Всеукраїнський перепис населення”).

Домогосподарства беруть участь в обстеженні один рік.

Обстеження проводиться щоквартально в усіх регіонах країни і репрезентує все населення, за винятком військовослужбовців строкової служби, осіб, які знаходяться в місцях позбавлення волі, осіб, які постійно проживають у будинках-інтернатах, будинках для осіб похилого віку, а також маргінальних прошарків населення. Крім того, при формуванні вибіркової сукупності були також виключені території, які не можуть бути обстежені у зв'язку з радіоактивним забрудненням (зони відчуження та обов'язкового відселення).

Починаючи з 2004 року обстеженням умов життя домогосподарств охоплені мешканці усіх типів гуртожитків (сімейних, студентських тощо). У 1999–2003 роках обстежувалися лише мешканці сімейних гуртожитків.

У 2015 році початковий обсяг вибіркової сукупності обстеження становив 430 домогосподарств, протягом року взяли участь в обстеженні 384 домогосподарств області (90,1% відібраних адрес за виключенням нежилих помешкань). Підсумки вибіркового обстеження розповсюджуються із застосуванням процедури статистичного зважування на генеральну сукупність – усе населення області.

В основу дослідження диференціації домогосподарств за рівнем матеріальної забезпеченості, починаючи з 2007 року покладені показники доходів, до 2007 року використовувалися показники витрат.

Починаючи з 2011 року при розрахунках середньодушових показників, а також показників диференціації населення та домогосподарств за рівнем матеріального добробуту відповідно до сучасної міжнародної практики розпочато використання шкали еквівалентності, яка відображає зменшення мінімально необхідних потреб на одного члена домогосподарства при збільшенні розміру домогосподарства та зміні його складу. Для забезпечення можливостей здійснення аналізу на співставних методологічних засадах були проведені перерахунки відповідних показників 2010 року.

Грошові витрати домогосподарств включають: витрати на купівлю продуктів харчування, алкогольних та тютюнових виробів, непродовольчих товарів, на оплату послуг, витрати, пов'язані з веденням особистого підсобного господарства, грошову допомогу родичам та іншим особам, витрати на купівлю нерухомості, на будівництво, капітальний ремонт житла та господарських будівель, на купівлю великої рогатої худоби, коней та багаторічних насаджень для особистого підсобного господарства, на придбання акцій, сертифікатів, валюти, приріст вкладів до банківських установ, аліменти, обов'язкові податки (крім прибуткового), збори, внески та ін.

Сукупні витрати складаються з грошових витрат, а також вартості спожитих домогосподарством продовольчих товарів, отриманих з особистого підсобного господарства, в порядку самозаготівель або подарованих родичами та іншими особами, суми отриманих пільг та безготівкових субсидій на оплату житла, комунальних продуктів та послуг, суми пільг на оплату телефону, проїзду в транспорті, на оплату товарів та послуг з охорони здоров'я, туристичних послуг, путівок на бази відпочинку тощо. Вартість подарованих домогосподарством родичам та іншим особам продуктів харчування, отриманих з особистого підсобного господарства, включають до сукупних витрат у зв'язку з постійним характером цієї допомоги.

Грошові доходи домогосподарств складаються із суми грошових та натуральних (у грошовій оцінці) надходжень, одержаних членами домогосподарства у вигляді оплати праці (за виключенням прибуткового податку та обов'язкових відрахувань), доходів від підприємницької діяльності та самозайнятості, доходів від власності у вигляді відсотків, дивідендів, продажу акцій та інших цінних паперів, надходжень від продажу нерухомості, особистого та домашнього майна, худоби, продукції, отриманої з особистого підсобного господарства та в порядку самозаготівель, пенсій, стипендій, соціальних допомог (пільг та субсидій готівкою на оплату житлово-комунальних послуг, електроенергії та палива, компенсаційних виплат за невикористане право на санаторно-курортне лікування, за пільговий проїзд окремих категорій громадян, тощо), грошових допомог від родичів та інших осіб, а також інших грошових доходів.

Загальні доходи складаються з грошових доходів, а також вартості спожитої продукції, отриманої з особистого підсобного господарства (за винятком поточних витрат на її виробництво) та в порядку самозаготівель, суми безготівкових пільг та субсидій на оплату житлово-комунальних послуг, електроенергії та палива, суми безготівкових пільг на оплату на оплату товарів та послуг з охорони здоров'я, туристичних послуг, путівок на бази

відпочинку тощо, вартості подарованих родичами та іншими особами продовольчих товарів.

Сукупні ресурси включають загальні доходи, а також суми використаних заощаджень, приросту в обстежуваному періоді позик, кредитів, боргів, узятих домогосподарством, а також повернених домогосподарству боргів. Цей показник відображає потенційні ресурси домогосподарства, отримані в обстежуваному періоді, незалежно від джерел їх надходження.

Прожитковий мінімум – це вартісна величина достатнього для забезпечення нормального функціонування організму людини, збереження його здоров'я набору продуктів харчування, а також мінімального набору непродовольчих товарів та мінімального набору послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості.

Фактичний прожитковий мінімум - розраховується щомісяця Міністерством соціальної політики України для спостереження за динамікою рівня життя в Україні, на основі статистичних даних про рівень споживчих цін (Закону України “Про прожитковий мінімум”).

Децильний коефіцієнт диференціації доходів населення – співвідношення мінімального рівня доходів серед 10% найбільш забезпеченого населення до максимального рівня доходів серед 10% найменш забезпеченого населення.

Децильний коефіцієнт фондів – співвідношення сумарних доходів 10% найбільш та 10% найменш забезпеченого населення.